

KARIŞTIRILMA İHTİMALI İLE MÜCADELE REHBERİ

— İLTİBAS RİSKİNDEN KAÇINMA
YOLLARI VE İHLAL DURUMUNDA
İZLENECEK YOL HARİTASI

* GKT HUKUK BÜROSU

Marka Hakkına Tecavüzdten İmtina Etmek İçin Önleyici Yol Haritası

İltibastan (karıştırılma ihtimalinden) kaynaklanan bir marka tecavüzüne yol açmamak için, ticari hayatta kullanılan işaretlerin halihazırda tescilli olan markalarla görsel, işitsel ve anlamsal olarak halk nezdinde bir bağlantı kurmayacak derecede farklılaştırılması gerekmektedir.

Bu kapsamda dikkat edilmesi gereken hususlar ve kaçınılması gereken davranışlar şunlardır:

1. Kapsamlı Ön Araştırma

- **Tescil ve Kullanım Kontrolü:**

Bir işaret kullanılmaya başlanmadan önce, sadece marka sicili üzerinden değil; internet, fuarlar, kataloglar ve reklamlar gibi tüm kanallar üzerinden kapsamlı bir araştırma yapılmalıdır.

- **Benzerlik Taraması:**

Araştırma sadece tescilli markanın aynısı için değil, benzer işaretleri de kapsayacak şekilde geniş tutulmalıdır.

- **Basiretli Tacir Yükümlülüğü:**

Tacirlerin ticari faaliyetlerinde daha özenli davranması ve kullanacağı işaretin başkasına ait olup olmadığını araştırma yükümlülüğü olduğu unutulmamalıdır.

2. İşaretlerin Seçimi ve Tasarımında Belli Başlı Hususlara Dikkat

- **Genel İzlenime Odaklanın:**

Tüketicilerin markaları yan yana getirip incelemeyeceği, akılda kalan eksik veya hatalı bir görüntüye güvendiği dikkate alınarak; işaretin bir bütün olarak bıraktığı genel intiba (toplu izlenim) farklılaştırılmalıdır.

- **Cüzi Değişikliklerden Kaçının:**

Markanın aynısına bir harf eklemek ("beta" yerine "betta"), yazı karakterini veya puntosunu küçük miktar değiştirmek gibi dikkatle bakılmadıkça fark edilmeyecek değişiklikler tecavüzü engellemez.

- **Ses ve Anlam Benzerliğine Dikkat Edin:**

Yazılış farklı olsa bile, okunuşu (telaffuzu) aynı olan veya aynı anlamı/ çağrışımları uyandıran işaretlerin kullanılmasından kaçınılmalıdır.

- **Ambalaj ve Renk Taklidinden Sakının:**

Markalar farklı olsa dahi, ürünün ambalaj biçimi, renk kompozisyonu ve grafik düzeninin benzerliği tüketicinin yanıltılmasına yol açabileceğinden orijinal tasarımlar tercih edilmelidir.

3. Dijital Ortamda ve Ticari Unvanlarda Marka Kullanımı

- **Alan Adı ve Metatag Kullanımı:**

Başkasına ait bir markanın aynısının veya benzerinin; internet alan adı (domain name), yönlendirici kod (metatag) veya anahtar sözcük olarak ticari etki yaratacak şekilde kullanılmasından sakınılmalıdır.

- **Ticaret Unvanı ve İşletme Adı:**

Tescilli bir markanın, aynı veya benzer faaliyet alanında çalışan başka bir işletme tarafından unvan veya işletme adı olarak markasal şekilde kullanılması tecavüz teşkil eder.

4. Tanınmış Markalar Bakımından Özel Durum

- **Sektör Farklılığına Güvenmeyin:**

Eğer bir marka tanınmış marka statüsündeyse, bu markanın aynısı veya benzerini farklı mal ve hizmet sınıflarında kullanmaktan dahi kaçınmakta fayda vardır; zira bu durum markanın itibarından haksız yararlanma veya markayı sulandırma olarak kabul edilebilir.

5. Hukuki Sorumlulukta İyiniyetin Rolü

- **Kastın Aranmadığını Bilin:**

Tecavüzün varlığı için iltibas yaratma kastı aranmaz; tecavüz edenin iyiniyetli olması veya fiilen bir karışıklığın gerçekleşmemiş olması onu hukuki sorumluluktan kurtarmaz. Bu nedenle, "karıştırma tehlikesinin mevcut olması" yeterli bir tecavüz halidir.

Marka Hakkı Tecavüze Uğrayan Marka Sahibinin İzleyebileceği Yollar

Ticari faaliyetlerinizde kullanmakta olduğunuz markanın tecavüze uğraması halinde, markanızın tescilli olup olmamasına bağlı olarak farklı kanun maddelerine istinaden farklı yol haritalarını izleyebilirsiniz.

Tescilli markası bakımından marka hakkı tecavüze uğramış bir hak sahibinin başvurabileceği yollar, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu (SMK) kapsamında hukuk davaları, cezai şikayetler ve ihtiyati tedbir talepleri olarak üç temel başlıkta toplanmaktadır. Tescilsiz markalar bakımından ise Türk Ticaret Kanunu (TTK) haksız rekabet hükümlerinden yararlanılmaktadır.

Tescilli Marka Bakımından İzlenebilecek Yollar:

1. Hukuk Davaları ve Talepler

Marka hakkı sahibi, mahkemedен aşağıdaki taleplerde bulunabilir:

<ul style="list-style-type: none">Tecavüzün Tespiti Davası:	Gerçekleştirilen fiilin marka hakkına tecavüz teşkil edip etmediğinin mahkemece belirlenmesi amacıyla açılır.
<ul style="list-style-type: none">Tecavüzün Önlenmesi Davası:	Henüz başlamamış ancak gerçekleşmesi kuvvetle muhtemel olan tecavüz tehlikesini önlemek için başvurulur.
<ul style="list-style-type: none">Tecavüzün Durdurulması Davası:	Devam etmekte olan tecavüz eylemlerine son verilmesi istenir.
<ul style="list-style-type: none">Tecavüzün Kaldırılması (Ref'i) Davası:	Tecavüzün maddi sonuçlarının ortadan kaldırılması ve durumun tecavüzden önceki hale getirilmesi amaçlanır.

<ul style="list-style-type: none">• Tazminat Davaları:	<ul style="list-style-type: none">◦ Maddi Tazminat: Tecavüz nedeniyle uğranılan fiili kaybı ve yoksun kalınan kazancı kapsar.◦ Manevi Tazminat: Marka sahibinin yaşadığı elem, keder ve psikolojik zararların tazmini için istenir.◦ İtibar (Saygınlık) Tazminatı: Markanın temsil ettiği ürün veya hizmetlerin kötü kullanımı sonucu markanın itibarının zedelenmesi halinde ayrıca talep edilebilir.
---	---

2. Dava Sürecinde Ek Hukuki Talepler

Mahkeme süreciyle birlikte hak sahibi şu somut önlemleri talep edebilir:

<ul style="list-style-type: none">• El Koyma ve Mülkiyet Tanınması:	Tecavüz teşkil eden ürünler ile bunların üretiminde kullanılan cihaz ve makinelere el konulmasını ve bu araçlar üzerinde kendisine mülkiyet hakkı tanınmasını isteyebilir.
<ul style="list-style-type: none">• Markanın Silinmesi ve İmha:	Ürünlerin üzerindeki markaların silinmesini, tecavüzün önlenmesi için kaçınılmaz ise ürünlerin imhasını talep edebilir.
<ul style="list-style-type: none">• Hükmün İlanı:	Kesinleşmiş mahkeme kararının masrafları tecavüz edene ait olmak üzere gazetede veya benzeri vasıtalarla ilan edilmesini isteyebilir.

- **İnternet Ortamındaki Tedbirler:**

Alan adı yoluyla yapılan tecavüzlerde **alan adının terkini**, internet sitesine **erişimin engellenmesi** veya içeriğin kaldırılması talep edilebilir.

3. Cezai Başvuru

Marka hakkı Türkiye'de tescilli ise hak sahibi, **SMK m. 30** uyarınca şikâyetle bulunarak tecavüz edenlerin cezalandırılmasını isteyebilir.

- **Yaptırım:** Başkasının markasını iktibas veya iltibas suretiyle kullananlar hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası öngörülmüştür.
- **Şikayet Şartı:** Soruşturma ve kovuşturma yapılması hak sahibinin şikayetine bağlıdır.

4. Geçici Hukuki Korumalar

Dava açılmadan önce veya dava sırasında, zararın artmasını engellemek için **delillerin tespiti** ve **ihtiyati tedbir** (*ürünlere gümrükte veya piyasada el konulması, faaliyetin durdurulması gibi*) taleplerinde bulunulması hayati önem taşır.

Tescilsiz Marka Bakımından İzlenebilecek Yollar:

Tescilsiz bir markanın sahibi, SMK ile sağlanan özel marka korumasından kural olarak yararlanamamaktadır; ancak söz konusu marka **Türk Ticaret Kanunu (TTK)** kapsamındaki **haksız rekabet** hükümleri çerçevesinde korunur.

Haksız rekabetin bir türü olarak marka hakkı tecavüze uğrayan tescilsiz marka sahibi, TTK madde 56 uyarınca şu hukuk davalarını açabilir:

- **Haksız Rekabetin Tespiti Davası:**

Gerçekleştirilen eylemin haksız rekabet teşkil edip etmediğinin belirlenmesi amacıyla açılır.

<ul style="list-style-type: none">● Haksız Rekabetin Men'i (Önlenmesi) Davası:	Henüz başlamamış ancak gerçekleşmesi kuvvetle muhtemel olan veya devam eden tecavüzün durdurulması için açılır.
<ul style="list-style-type: none">● Haksız Rekabetin Sonucu Olan Maddi Durumun Ortadan Kaldırılması (Ref'i) Davası:	Tecavüzün maddi sonuçlarının (örneğin markanın silinmesi veya imhası) ortadan kaldırılmasını ve durumun tecavüzden önceki hale getirilmesini amaçlar.
<ul style="list-style-type: none">● Tazminat Davaları:	Tecavüz edenin kusurunun varlığı halinde, uğranılan fiili zarar ve yoksun kalınan kazanç için maddi tazminat ; marka sahibinin kişilik haklarının zarar görmesi durumunda ise manevi tazminat talep edilebilir.

Tescilsiz marka sahibi, mahkemeden ayrıca haksız rekabet teşkil eden yanlış beyanların düzeltilmesini, kesinleşmiş **kararın ilan edilmesini** ve tecavüzün önlenmesi için kaçınılmaz ise tecavüzde kullanılan araçların imhasını isteyebilir.

Tescilsiz marka sahibi, telafisi güç zararların önüne geçmek adına davanın her aşamasında mahkemeden **ihtiyati tedbir** ve **delil tespiti** talebinde bulunma hakkına da sahiptir.

Son olarak, haksız rekabet fiili kasten işlenmişse, fail hakkında TTK m. 64 uyarınca **ceza hükümlerine istinaden şikâyet**te bulunulabilir.